

શ્રી અદ્વૈતપ્રભવે નમઃ
શ્રીચૈતન્ય સંપ્રદાયોદ્દેશિકા
(નિત્યકર્મવિધિસહિત)

દુરાજશ્રી ભક્તીદાસજીની આજ્ઞાથી

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર

પુનર્દી ગંગાદાસ

મહીધરપુરા ભુતશેરી-સુરત

અરાનપુરી ભાગળ ભાજીવાળી પોળમા

દાસ શ્રી ' અનાવિત અધુ પ્રા પ્રેસમા

વીંદજી ડાહ્યાભાઈ નાયકે છાપ્યું.

સવત ૧૯૮૧ સને ૧૯૨૫

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૨૧૬૨ વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ ૨૦" લઘુ સંપાદન (૩૬૨૩)

વિષય પ૨૨૩૬. ૪૩૪

પ્રધાન ૧૦ ગ્રંથાલય
મહાવાદ

તી કોપીરાઈટ સુગ્રહ

શ્રીઅદ્વૈતપ્રભવે નમ

શ્રીચૈતન્ય સ પ્રદાયોદ્દેશિકા.

શ્રીગોરાંગ વિદુર્જયતિસદા

મ ગણાયરણુ

જે નહાપુરુષે સત્યયુગમા શ્વેતવર્ણુ ધારણુ
કરી શ્રીશુક્લ નામે અવતાર ધર્યો, ત્રેતાયુગમા
રક્તવર્ણુ ધારણુ કરી યજ્ઞના બોખના થઈ યજ્ઞ
નામે અવતર્યા, અત્રે દ્વાપરયુગમા સ્વામવર્ણુ
ધારણુ કરી સ્વામસુદર નામે પ્રગટ થયા, તે
કલિયુગમા હરિનામની દીક્ષા દતા “ગૌરચંદ્ર”
નામે જિરાજમાન થયા છે, તેમને નમુ કુ.

અથ વૈષ્ણવ સંપ્રદાય વિવરણુ

મહાપુરાણુમા ગૌતમીય તત્રમા નારદપ્રતિ શ્રીકૃષ્ણે
કહ્યું છે કે, કલિયુગમા ચાર સ પ્રદાય થશે સ પ્ર-
ધાય રહિત જે મત્ર હોય તે ફલિભૂત થતો નથી.

અસપ્રદાથી ગુરૂનો જે મત્ર, તે સર્વ રીતે
વ્યર્થ થાય છે, એવા મત્રથી ભક્તિવૃદ્ધિ થતી
તો બાળુએ રહી, પરંતુ તેથી મનુષ્યનું અકલ્યાણ
પણુ દૂર થતું નથી.

કલિયુગમા પૃથ્વીને પવિત્ર કરનાર શ્રી, બ્રહ્મ,
રૂદ્ર અને સનઃ એ ચાર વૈષ્ણવ સપ્રદાય થશે
તેમજ “રત્નાવલિ”મા કહ્યું છે કે —

પરમબોમનિવામી શ્રીનારાયણના ચાર શિષ્ય
તેમા પ્રથમ શ્રીનક્ષત્રીદેવીના શિષ્યાનુશિષ્ય પર-
પરામા રામાનુજાચાર્ય ગિષ્ય થયા એમનું
પ્રથમ નામ શ્રીલક્ષ્મણાચાર્ય છે સમસ્ત લોકો
એમને અત્યાદરથી રામાનુજાચાર્ય કહેછે એમના
થીજ રામાનુજ સપ્રદાય ચાલુ થયો છે તેમજ
બ્રહ્માણ્ડની શિષ્ય પરપરામા શ્રીમાધ્વાચાર્ય શિષ્ય
થયા એમનાથીજ માધ્વ સપ્રદાય પ્રવર્ત્યો.
શ્રીનારાયણુ ભગવાનના શિષ્ય પરમ કૃપામય
શ્રીરૂદ્રદેવ એમની શિષ્ય પરપરાના

૫

વિષ્ણુસ્વામી શિષ્ય થયા. એ મહાત્માથી
વિષ્ણુસ્વામી સ પ્રદાય ચાલુ થયો. શ્રીના-
રાયણુ ભગવાનના વિદ્યાસ અવતાર શ્રીહ સદેવજી,
તેમના શિષ્ય સનકાદિ ચાર મહાત્મા તેમના અનુ-
શિષ્ય ગણુમા નિમ્બાદિત્યાચાર્ય શિષ્ય થયા એ
મહાત્માથી નિર્માર્ક સ પ્રદાયનો પ્રારંભ થયો.
આ તો ચાર સ પ્રદાયોની સ્થાપના થઇ હવે
આપણા મા'ની સ પ્રદાયની પ્રણાલિકા કહીએ
તથા કવિયુગ પાવનાવતાર ભગવાન શ્રીકૃષ્ણ
ચૈતન્ય મહાપ્રભુ મા'ની સ પ્રદાયનો શા માટે
અંગીકાર કરે છે તે લખીએ છીએ શ્રીરૂપ
ગોસ્વામિકૃત પ્રણાલિમા કહ્યું છે કે —

શ્રીમા'વાચાર્ય મહાશયે, શ્રીવ્યાસદેવજીથી
કૃષ્ણમત્ર પ્રાપ્ત કરી ચારે વેદનો વિભાગ કરી
“ શતદ્વયણી ” નામે સહિતા રચી છે તે ત્ર-
યમાં નિર્ગુણ બ્રહ્મ કરતા સગુણ બ્રહ્મનો તત્ત્વ
પરિસ્કાર વિસ્તારથી વર્ણવ્યો છે. અને તેજ

૬

અથમાં સચુચુબ્રહ્મની જે અગકાંતિ, તે કાંતિ
એજ તેજપુજ બ્રહ્મ એમ પણ નિ સંદેહ કથન
કયુ છે આ વિષયમાં પ્રમાણ —

જ્ઞાન આનંદમય, વિલાસી, નિત્યસ્વરૂપ, સુખ
અનુભવ કરવાને સમર્થ, એવો જે કોઈ પુરૂષ,
તેના અગની જે કાંતિ તેજ બ્રહ્મ છે, એમ
જ્ઞાનીજનો કહે છે વગેરે ઘણા પ્રમાણો તે
અથમાં લખ્યા છે એટલા માટે કૃષ્ણતત્ત્વસ્થ-
પક, શ્રીમાધ્વાચાર્ય, એમના સપ્રાપ્તને લોકશિ
ક્ષાર્ય અગીકાર કરીને, બ્રહ્મરિનામ મહામત્ર
પ્રદાનપૂર્વક કલિયુગમાં પાવન કરે છે એજ
શ્રીમહાપ્રભુનું બહિરંગ પ્રયોજન છે. અતરંગ
પ્રયોજન પછી લખનામાં આવશે

બહિરંગ પ્રયોજન વિષયમાં પ્રમાણ.

પૂર્વકાળથી કદી પણ અપાયલી નહિ, એવી
જે પોતાની ભક્તિરૂપ સપ્રતિ, તે સંપત્તિ દેવા
માટે, કૃપા કરી કલિયુગમાં જે અવતાર થયો,

૭

એવો જે સુદર વર્ણકાતિ-ગૌરાગ-હરિ, (કૃષ્ણ
અથવા સિંહ) તે મારા હૃદયરૂપ પર્વતની ગુફામાં
વાસ કરે.

શ્રીનારાયણ સગવાન્થી જે બ્રહ્મસંપ્રદાયની
પ્રજ્ઞાક્ષી ચાક્ષી તે લખીએ તેમાં
પ્રથમ પ્રજ્ઞાક્ષી.

ગોપાલ ગુરૂકૃત પદ્યાનિ

શ્રીનારાયણના શિષ્ય બ્રહ્મા, બ્રહ્માના શિષ્ય નારદ
નારદના શિષ્ય વ્યાસ, વ્યાસના શિષ્યો શ્રીમાધ્વા શ્રી
માધ્વાચાર્યના શિષ્ય પદ્મનાભ. પદ્મનાભના શિષ્ય
અક્ષોભ, અક્ષોભના શિષ્ય જયતીર્થ, જયતીર્થના
શિષ્ય જ્ઞાનસિન્ધુ, જ્ઞાનસિન્ધુના શિષ્ય મહાનિધિ,
મહાનિધિના શિષ્ય વિદ્યાનિધિ, વિદ્યાનિધિના
શિષ્ય રાજેન્દ્ર, રાજેન્દ્રના શિષ્ય જયધર્મ, જય-
ધર્મના શિષ્ય શ્રીમન્ લક્ષ્મીપતિ, લક્ષ્મીપતિના
શિષ્ય શ્રીમાધ્વેન્દુપુરી, માધ્વેન્દ્રના શિષ્ય ઇન્દિરપુરી
સુખે શ્રીમદ્દેવપદ્મ તથા નિલકાંઠેશ્વરે ઇન્દિરપુરીના

શિષ્ય પૃથ્વીમા પ્રેમના કપટસ્વરૂપ શ્રીચૈતન્યમ
હાપ્રભુ, કે જે ચૈતન્યપ્રભુ આ ભૂમડળમા ગૌરાંગ
એ નામથી પ્રખ્યાત છે

ગૌરાંગ મહા પ્રભુ સ્વયં પૂર્ણબ્રહ્મ

કૃષ્ણજ છે તે વિષે પ્રમાણ

મીમંસાગવતના એકાદશ સ્કંધમાં

જનકમ્પતિ યોગિદ્રુપં વાક્ય —

હે ઉર્વોશી, હે રાજન્ ! આપ શ્રવણ કરો
હાપરયુગમા જગદીશ્વર ભગવાનના જેમ અનેક
પ્રકારના તંત્રાદિશાસ્ત્ર પ્રમાણથી સ્તવન પૂજાદિ
કરે છે તેજ રીતે કલિયુગમા પણ પૂજાદિ કરે
છે, પરંતુ એથી પણ કંઈ વિશેષ છે તેને પણ
આપ સાબળો

કૃષ્ણવર્ણ તથા કાન્તિએ કરીને શ્રીકૃષ્ણ
અર્થાત પીતવર્ણ, પોતાની પ્રિયા શ્રીરાધિકાદેવીની
મલિત સુવર્ણવત્ અગ કાન્તિથી આકૃત અતરમાં
કૃષ્ણસ્વરૂપ, તથા અંગ નિત્યાનંદ અદ્વૈતસહિત,
ઉપાગ શ્રીવ્યાસાદિસહિત, હરિનામરૂપ અભયકૃત

૬

પાર્ષદ (મકત) ગોવિદાદિ સહિત શોભાયમાન
એવા જે શ્રીકૃષ્ણુ ચૈતન્ય મહાપ્રભુ, એમનું
આર્ય પડિત (મડલિ) કલિયુગમા સકીર્તનરૂપ
ચતારભથી પૂજન કરે છે

શ્રીકૃષ્ણના પ્રેમના વિકાસ્સ્વરૂપ આહ્વાસિની
શક્તિ શ્રીરાધિકાદેવી આ વાક્યથી રાધાકૃષ્ણનો
એક દેહ સૂચન થાય છે, પરંતુ શ્રીકૃષ્ણ અને
રાધિકા પ્રેમના માધુર્યના આસ્વદનને લીધે
અનાદિકાલથી બે દેહ બેદે છે હવે કલિયુગમા
તેજ બે દેહ મળીને અર્થાત્ પોતાની પ્રિયાની
કાન્તિ ધારણ કરીને તથા પ્રિયાના ભાવના
અગીકારપૂર્વક ચૈતન્યરૂપ થયા છે. એવો જે
કૃષ્ણરૂપ ચૈતન્ય તેઓને હું નમસ્કાર કરે છું.

ચૈતન્ય પ્રભુના અવતારમાં મુખ્ય
ગણ પ્રયોજન.

શ્રીરાધિકાની પ્રીતિનું મહાત્મ્ય કેટલું હશે ?
શ્રીકૃષ્ણનાં નંદિની જે પોતાના પ્રેમદારે મારો

જે અસાધ્ય મધુરિમાનુ આસ્વાદન કરે છે, તે આસ્વાદન પણ કેવું હશે ? તથા એ આસ્વાદનમા તેવી સુખોત્પત્તિ થાય છે, તે સુખનો અનુભવ પણ કેવો હશે ? એ ત્રણ લોભમા આઠાત ચઢને શચીદેવીના ૦૬૩૫ સમુદ્રમા કૃષ્ણચંદ્ર, ચૈતન્ય અવતારથી પ્રકટ થાય

આ ત્રણ પ્રયોજનથી જુદા જુદા જીવોના ઉદ્ધારને માટે કૃષ્ણચંદ્રે કલિયુગમા અવતાર લીધો છે એ વાત પુરાણાન્તરથી પણ માલમ પડે છે કેાઠ પુરાણમા વ્યાસપ્રતિ કૃષ્ણવાક્ય છે કે,—

હે બ્રહ્મન્ ! હે વ્યાસ ! કેાઠ કલિયુગમા (અર્થાત્ બધા કલિયુગમા નહિ) સન્યાસ ધારણ કરીને પાપાઠાત લોકોને કૃષ્ણમકિત મદ્ધ કરાવીશુ. પદ્મપુરાણમા કૃષ્ણવચન —

કલિયુગની પ્રથમ સધિમા, મનોહર ગંગાજના તટમા નવદ્વીપ નામના ક્ષામમા હુ શચીદેવીના ગુર્ભમા ગૌરાંગ નામથી જૂતળમા પ્રસિદ્ધ થાશુ !

યુગસધિમા અર્થાન્ કલિયુગના પ્રથમ ચર-
ણમા માયાથી વિંટલાયલો જે નવદ્વીપ, તેમા
લોક ઉદ્ધારણામં એક વખત માત્ર શચીનદન
નામથી પૂર્ણ અવતાર ધારણ કરીશ. આ શ્લો-
કથી એમ તાત્પર્ય સૂચન થાય છે કે, કૃષ્ણ
યુગાવતાર નથી, કલ્પાવતાર છે તેમજ ચૈતન્ય
મહાપ્રભુ પણ કલ્પાવતાર છે હત્યાદિ પ્રમાણથી
શ્રીનદનદન કલિયુગમા જીવોનો ઉદ્ધાર કરવા
માટે ચૈતન્ય નામથી પ્રકટ થયા, હજારના
અવતારનું પ્રયોજન એજ છે કે પાપાકાન્ત
લોકનો પાપથી છૂટકો કરવો એમા પ્રમાણ, શ્રી
કૃષ્ણે પોતેજ શ્રીમુખથી ગીતામા અનુન પ્રતિ
કહ્યું છે કે—

સાધુજનોનું સરક્ષણ કરવા અને દુષ્ટોનો
વિનાશ કરવા માટે અને જર્મનું સસ્થાપન કરવા
માટે હરેક યુગમા હું પ્રકટ થાઉં છું.

હવે એક સકા ઉપજે છે કે, શ્રીકૃષ્ણ

ચૈતન્ય મહાપ્રભુ, જો કે પૂર્ણ બ્રહ્મ છે, તો તેમણે
ધર્મ્વરપુરીને ગુરુ કેમ કીધા ?

સમાધાન—શ્રી ભગવાને પોતે કહ્યું છે કે
મને પણ આચાર્ય (ગુરુ) જાણુવો. એ શ્લોકમા
આચાર્ય શબ્દનું અર્થજ્ઞાન થવાથી શકાનિવૃત્તિ
થઈ જશે.

એ વિષે પ્રમાણ. શ્રીભાગવતમાં

ઉદ્ધવપ્રતિ કૃષ્ણવાક્ય —

હે ઉદ્ધવ ! આચાર્ય (ગુરુ) મને જાણુ
આચાર્યનું કોઈ રીતે અપમાન કરવું નહિ તથા
માણસ જાણી ઇર્ષ્યા અર્થાત્ ગુણમા દોષારોપ
નહિ કરવો. કેમકે ગુરુપણુ સર્વ દેવાત્મક છે.
આ વાક્યથી બે અર્થની પ્રતીતિ થાય છે. એક
ભગવાનને પણ ગુરુ જાણુવા અને બીજો મર્યા-
દાક્રમા જે ગુરુ છે તેને પણ ઇશ્વરસ્વરૂપ જાણુવો,
કેમકે ઉદ્ધવ કહે છે કે —

હે ઇશ્વર ! તમારા ઉપકારનો અદ્દલો કવિ
 સમસ્ત બ્રહ્માની આવરદાને પ્રાપ્ત કરીને પણ વાળી
 શકે એમ નથી કે, જે આપ ગુરુપદ ધારણ કરીને
 માણુસના હૃદયમાં પ્રવેશ કરીને તેના અમગળાને
 નાશ કરી પોતાના તેજનો પ્રકાશ કરે. ઇત્યાદિ
 વાક્યથી ઇશ્વર જે પરમગુરુ તે નિશ્ચિન સ્મરિત
 થાય છે તેમજ (નમસ્ત્યક્ત્યાસૂચેત) એ વાક્યથી
 એમ જણાય છે કે તમે હમે સામાન્ય લોકોમાં
 જે વ્યક્તિ ગુરુત્વમાં સ્વીકાગય છે, તેઓને પણ
 સાક્ષાત્ ઇશ્વરસ્વરૂપ જાણુવા ગોસ્વામીજીએ
 ભક્તિમદ્ભામાં કહ્યું છે કે "અન્યદાસ ગુરૌ
 કર્મિમરિમપિ મગવત્ દૃષ્ટિ કર્તવ્યતા" આપણો
 ગુરુ જો કે બીજાનો નોકર હોય તોપણ તેઓની
 માણુસ ગણી અવગણ નહિ કરવી ભગવત્સ્વરૂપજ
 સમજવો અને બીજાનો નોકર નહિ જાણવો.
આચાર્ય શબ્દનો અર્થ તથા શિક્ષણ
 જે જાતે ધર્મનો આધાર મેઘ, પોતે ધર્મ-

ચરણ કરીને જગતના મનુષ્યોને શિક્ષણ આપે
છે તેને પણ પડિતો આચાર્ય (ગુરુ) કહે છે
આ શ્લોકથી એ નિશ્ચય થાય છે કે, ચૈતન્ય
પ્રભુ સ્વયં પૂર્ણ બ્રહ્મ છે, તોપણ પોતે બ્રહ્મિક
હીલામાં શિક્ષાર્થ લોક નિમિત્ત દશરપુરીને ગુરુ
માને છે ઇશ્વરજ ધર્મસ્થાપક છે. જો ઇશ્વર
ચોતાના દેહદાગ ધર્મચરણ ન કરે તો, મનુષ્ય
કેવી રીતે પાપથી છૂટી શકે ! વળી ગીતાજીમાં
શ્રીકૃષ્ણે કહ્યું છે કે —

હે અર્જુન ! જો હું ઇશ્વર આરાધનરૂપ કર્મ ન
કરે તો સમસ્ત લોકો એ કર્મનો નાશ કરી નાખે
તથા હું પણ વર્ણમકર પ્રજા ઉત્પન્ન થવામાં
કારણ થાઉં તથા પ્રજામમૂહનું અકલ્યાણ કર્તા
લેખાઉં, કેમકે હું ધર્મરક્ષક છું જો હું પોતે
ધર્મચરણ ન કરે તો ધર્મની રક્ષા કેમ થાય ?
આ ગ્રંથના મધ્યમાં (કૃષ્ણવર્ણ) એ શ્લોકમાં
ચૈતન્ય મહાપ્રભુ સ્વયં કૃષ્ણ, તથા તેમનું સ્વામ
અદ્વૈતપ્રભુ તથા નિત્યાનંદપ્રભુ તેના તત્વનું વર્ણન
કરે છું.

અદ્વૈતપ્રભુ તત્ત્વવાર્ણન.

જે મહાવિષ્ણુ જગતના કર્તા, પ્રથમ માયાથી
આ વિશ્વ રચ્યુ છે તેનોજ અવતાર હસ્તિર
શ્રીમદ્અદ્વૈત પ્રભુ છે

નિત્યાનંદ પ્રભુતત્ત્વ વાર્ણન.

કારણ સમુદ્રમા જે અનંતરૂપી ભગવાન
બ્રહ્મદેવજી તેમનો અવતાર સ્વયં નિત્યાનંદપ્રભુ છે.

શ્રીચૈતન્યચંદ્ર તો મહાપ્રભુ છે, તથા નિત્યાનંદ,
અદ્વૈત એ બે પ્રભુ છે આ જગતમા તેમના
શિવાય કાઈપણ પ્રભુમણક છે નહિ એ ત્રણે
પ્રભુ એકજ તત્ત્વ છે જુદા નથી જેમ અગ્નિથી
અગ્નિની જ્વાળા જુદી નથી, તથા કસ્તુરીથી
કસ્તુરીની સુગંધ જુદી નથી તેમ તત્ત્વમા એકજ
છે. પરંતુ લીલા વિલાસને માટે મૂર્તિ માત્ર જુદી
છે ગોસ્વામીજીએ પણ કહ્યું છે કે, નિત્યાનંદ,
અદ્વૈત તથા ચૈતન્ય એનું તત્ત્વ એકજ છે જુદું
નથી. એવા જે એકાત્મા ત્રણ સ્વરૂપ તેઓમાં

અમારી પ્રીતિ થાઓ કૃષ્ણવર્ણ એ શ્લોકમાં
પાર્ષદ તથા ઉપાગાદિ જે લખ્યું છે તે વર્ણન
કરે છું

બ્રહ્મા, વિષ્ણુ, મહેશ્વર એ જેમની ઉપામના
કરે છે તથા શ્રીમાન્ સ્વમકનોને ભજન માર્ગનો
ઉપદેશ કરવા માટે જેણે મનુષ્યાવતાર ધારણ
કર્ચો છે, એવા જે ચૈતન્ય પ્રભુ તે અમારી
દષ્ટિગોચર ક્યારે થશે ? આ શ્લોકથી એ પ્રતીત
થાય છે કે, દેવતા પણ કલિયુગમાં શ્રી ચૈતન્ય
પ્રાર્ષદ થઈને અવતાર લે છે કેનો અવતાર કોણ
છે તે જણાવીએ

અનંત સહિનામાં ચૈતન્ય ગણુ નિરપણુમાં
બ્રહ્મા પ્રતિ શ્રીકૃષ્ણનું વચન છે કે, મારા
બલદેવજીનો પ્રીતિપાત્ર શ્રીદામ નામનો જે
ગોવાલિયો તે કલિયુગમાં પૃથ્વીપર
અભિરામ નામથી પ્રગટ થશે અને સુદામ જે
છે તે શ્રીમાન્ સુદરાન હ ઠક્કર થશે, મારો પ્રીતિ-
પાત્ર જે વસુદામ તે શ્રીધન જય પડિતના નામથી

પ્રસિદ્ધ થશે અને મારો મિત્ર જે સુબ્રહ્મ તે
કલિયુગમાં ગૌરીદાસ પડિત અને મહાબલ સખા
તે કમલાકર પિપલાઈ

સુરાહર્ષ સખા કલિકાલમાં ઉદ્ધારણુકત,
મહાબાહુ નામનો જે ગોવાલ તે શ્રીસાહસ પડિત
છે. તમા મારો પ્રિય બાલક કૃષ્ણ નામે જે
સખા છે તે પુરુષોત્તમ નામથી વૈશ્ય કુલમાં
જન્મશે. તેમજ અર્જુન જે મારો સખા છે તે
કલિયુગમાં શ્રીપરમેશ્વર નામનો કોઈ એક ભક્ત
પ્રગટ થશે તથા લવગનામે સખા, તે કૃષ્ણ
નામથી પ્રસિદ્ધ થશે તથા શ્રીમધુમગલણ કલિ
યુગમાં શ્રીવર નામથી પ્રખ્યાત થશે

શ્રી બલદેવજીના સુમલ નામે સખા છે, તે
કલિયુગમાં શ્રીહલાયુધ નામથી પ્રગટશે એ બારે
સખા કલિયુગમાં બાર રૂપે મારા ધર્મ રક્ષણમાં
પ્રવૃત્ત થશે.

ચોસઠ જે મહતો છે તે કોઈ કૃષ્ણાવતારના
પુરો છે તથા કોઈ સ્ત્રીઓ છે. કૃષ્ણાવતાર સમયે

જે ગોપાગના હતી, તે કલિયુગમાં મહતના
વર્ગમાં અવતીર્ણ થઈ હું જ્યારે કલિયુગમાં
સન્યાસી થઈશ, ત્યારે જે સ્ત્રી છે તે પણ પુરુષ
થશે અને બીજા યુગના ભક્તો પણ કલિયુગમાં
અવતાર ધારણ કરશે

નીલામર ચક્રવર્તી ગર્ગ્યુનિ છે, અને મારી
પરમપ્રિયા જે રાધિકાદેવી તે શ્રીગદાધર પડિત
છે અને રાધિકાદેવીનો જે અશ્વત્થામા મદાધર
હકર છે મારી પ્રિયસખી જે મધુમતિ તે નરહરિ
હકર છે. ઇન્દ્રાદેવી શ્રીમુકુન્દજી અને પ્રાણીપુલ્ક
જે ચંદ્રાવલી તે સદાશિવ કવિરાજ છે

સહિતા જે મુખ્ય સખી, તેનો અવતાર
જગદાનંદ પડિત, શ્રીવિશાખા સખી તેના અંગમાં
જે અવતાર-શ્રીદામોદર તથા શ્રીવનમાલી કવિરાજ
મારી પ્રિયા જે રમદેવી તે શ્રીરઘુનાથ ભટ્ટ, અને
સુદેવી શ્રીગદાધર ભટ્ટ તથા તુલસીદાસ સખી
પ્રજોધાનંદ સરસ્વતી સુપ્રસિદ્ધ છે મારી પ્રિયા
અપકલ્પતા તે શ્રીરાધા ગોસ્વામી છે. હૃદયેષી

શ્રી ભૂગર્ભ ગોસ્વામી, સશિલેષા કશિ-
મિત્ર છે શ્રીરૂપ ગોસ્વામી શ્રીરૂપમજરી
સખી અને મારી પ્રિયા જે રતિમજરી તે શ્રી
સનાતન ગોસ્વામી છે

શ્રીરઘુનાથ શ્રીસ્વરૂપમજરી છે તથા બીજા
રઘુનાથ બટુ શ્રીરાગમજરી, શ્રીગોપાલ બટુ ગો
સ્વામી અનગમજરી, પરમ પ્રેમમકત સૌકનાથ
ગોસ્વામી લવગમજરી, અને મહાનુભાવ શ્રી
રિશ્વનાથ ચક્રવર્તી શ્રીગુણમજરી છે તથા લીલા
ની સહાયકારિણી યોગમાયાનો અવતાર જીવ
ગોસ્વામી છે કદાવતીનામે જે દૂતી, તેનો અવ
તાર મારો પ્રિય ગોવિંદજ છે બીજી દૂતી લીલા
વતી તે મારો પ્રીતિપાત્ર માધવ છે ઘોષદૂતી
શ્રીકાવતીનો અંશ વાસુદેવ છે. મારી અતિપ્રિયા
છંદુમતિ સખી શ્રીશિવાનંદજી છે શ્રીપરમાનંદ
પુરી પ્રિય સખા ઉદ્ભવ છે.

મારી પ્રિયસખી ધનિકા શ્રીરાધવદાસ છે
અને શુકલાંબર અલસ્યારી જે છે તે તેજ યાચિક
પ્રાણી છે, જે જેમની પત્નીઓ મને અનન

આપ્યું હતું અને જગદીશ પડિત તેજ યશ
 પત્ની છે શ્રીભગવાન પડિત શ્રોતૈતન્ય પ્રભુની
 પ્રીતિનો અશાવતાર છે ગરૂડ પડિત મારૂ વા-
 હન ગરૂડજી છે શ્રીગોપીનાથસિંહ મારો વહાલો
 ભક્ત અકૂર છે અને શકરગોપ મુણુસાગર રાય
 છે માધવ શતનુ મુનિ છે ભાસ્કર વિધકર્મા
 છે વનમાલી મિત્ર સુદામાજી છે. સાર્વભૌમ
 મદ્રાચાર્ય બ્રહ્મપતિ છે મારી પ્રિયા ઇંદુમુખી
 મકરધ્વજ છે સિંહાનંદ તથા કવિત્રેપ્ક લોકનાથ
 કથા શ્રીનાથ અને રામનાથ એ ચાર સનકાદિક
 છે (મથુરાની રાણી કુબ્જા તે કાશિમિત્ર છે
 અને અર્જુન સખાનો અવતાર રામાનંદ રાય
 છે ?) મહારાજ ઇંદ્રદુમ્ન જે છે, તે મહીપતિ
 પ્રતાપકે છે

આચાર્યરાત્રી શ્રીનિવાસજી ચંદ્રનો અવતાર
 છે અને મહાત્મા શ્રીદાવનંદસજી વેદવ્યાસનો
 અવતાર છે શુકદેવજીનો અવતાર ભટ્ટ વલ્લભ
 ચાર્યજી છે આ મહાત્માઓના નામનુ જો ફાઈ
 નિત્ય સ્મરણ કરે, તે મારી ભક્તિને પામી ત્રિભુ-

વનને પવિત્ર કરશે ભગવાનની આવાત અહ્મણ
સામળીને અત્યંત આનંદમાં પરિપૂર્ણ થઈને.
શ્રીભગવાનની સ્તુતિ કરવા લાગ્યા તથા દુહ્વી
વાદન કરવા લાગ્યા.

ધૃતિશ્રી નાનાશાસ્ત્રાદ્યકૃષ્ણ પ્રમલ પ્રમાણુ ગોકુલના
થ વિરચિતા ચૈતન્ય સપ્રદાયોદ્દેશિકા સમાપ્ત.

ઓમ તત્ સત શ્રીહરયે નમઃ
અર્થગુરુ પરપરાલિખ્યતે.

શ્રીકૃષ્ણનારાયણના નાભીકમલચક્રી અહ્મણ
ઉત્પન્ન થયા અહ્મણના નારદજી નારદજીના શિષ્ય
વેદ વ્યાસજી તેથી શ્રીમાધવ ગોસ્વામી તેના પદ્મ
નામ ગોસ્વામી તેના શિષ્ય નરહરી ગોસ્વામી
તેના માધવાનંદ ગોસ્વામી તેના અક્ષોભ ગોસ્વામી
તેના જયતીથ ગોસ્વામી તેના જ્ઞાનસિંધુ ગોસ્વામી
તેના દયાનિધિ ગોસ્વામી તેના પુરુષોત્તમ ગોસ્વામી
તેના રાજેન્દ્ર ગોસ્વામી તેના જયધર્મ ગોસ્વામી
તેના ભક્તીપતી ગોસ્વામી તેના માધવેન્દ્ર ગોસ્વામી
તેના અદ્વૈત પ્રભુ તેના શ્રીકૃષ્ણ ચૈતન્ય મહાપ્રભુ.

૨૨

અથશ્રી ગુરૂ પરપરા

સુરત

છોટા ગોડિયા

- ૧ શ્રી અદ્વૈત પ્રભુ.
- ૨ શ્રી કામદેવ ગોસ્વામી
- ૩ શ્રી નારાયણાચાર્ય
- ૪ શ્રી ગગારામ ગોસ્વામી
- ૫ શ્રી ગોપાલદાસ ગોસ્વામી
- ૬ શ્રી નારાયણદાસ ગોસ્વામી
- ૭ શ્રી કલ્યાણદાસ ગોસ્વામી
- ૮ શ્રી માધવદાસ ગોસ્વામી
- ૯ શ્રી ભગવાનદાસ ગોસ્વામી
- ૧૦ શ્રી કેવલરામ ગોસ્વામી
- ૧૧ ગોકુલદાસ ગોસ્વામી.
- ૧૨ શ્રી નરસિંહદાસ ગોસ્વામી

અથશ્રી ગુરૂ પરપરા

સુરત

છોટા ગોડિયા.

- ૧ શ્રી કૃષ્ણ ચૈતન્ય મહાપ્રભુ નમ
- ૨ શ્રી અદ્વૈત મહાપ્રભુ નમઃ
- ૩ શ્રી નારાયણ આચાર્ય નમઃ

- ૪ શ્રી કામદેવ ગોસ્વામિને નમ
- ૫ શ્રી ગંગારામ ગોસ્વામિને નમ
- ૬ શ્રી નરસિંહદાસ ગોસ્વામિને નમ.
- ૭ શ્રી કેશવદાસ ગોસ્વામિને નમ
- ૮ શ્રી ગોપાલદાસ ગોસ્વામિને નમ
- ૯ શ્રી મથુરાદાસ ગોસ્વામિને નમ
- ૧૦ શ્રી રામદાસ ગોસ્વામિને નમ
- ૧૧ શ્રી રામકૃષ્ણદાસ ગોસ્વામિને નમ
- ૧૨ શ્રી રણુછોડદાસ ગોસ્વામિને નમ
- ૧૩ શ્રી સુદરદાસ ગોસ્વામિને નમ
- ૧૪ શ્રી જગન્નાથદાસ ગોસ્વામિને નમ
- ૧૫ શ્રી નારાયણદાસ ગોસ્વામિને નમ
- ૧૬ શ્રી પદ્માનુદાસ ગોસ્વામિને નમ
- ૧૭ શ્રી મુકુદાસ ગોસ્વામિને નમ
- ૧૮ શ્રી સેવાદાસ ગોસ્વામિને નમ.
- ૧૯ શ્રી ભગવાનદાસ ગોસ્વામિને નમ.
- ૨૦ શ્રી સોરજદાસ ગોસ્વામિને નમ.
- ૨૧ શ્રી ભક્તીદાસ ગોસ્વામિને નમ.

૨૪

નિત્યક્રમવિધિ.

(મહારાજ શ્રીનદલાલજી વિરચિત)

શ્રીકૃષ્ણઅર્ચન ધ્યાન નમ

સવારે “ કૃષ્ણ કૃષ્ણ ” કહેતા ઉઠવું પથા
રીમા બેશી ભૂમિને હાથ જોડી નમસ્કાર કરવા.
તથા પ્રાર્થના કરવી કે —

શાર્દૂલ વિકીર્ણિત

હે પૃથ્વી અપરાધ માફ કરજો, સર્વે તમે
માહરા । અન્નાર્થે હળથી વિદારણ કર્યા,
ગાત્રો બધાં તાહરા ॥ ખુંદી વાહનથી
બગાડિ મળથી, બાળી વળી વનિહથી ।
વહુ સર્વસહા સદાય જનની, કેા વુદ્ધ્ય
તારી નથી ॥

હે પૃથ્વી ! આપ હમારા સર્વ અપરાધ ક્ષમા
કરો અજને માટે હળ વગેરેથી અમે આપેનું
આખુ અગ ફાડી તોડી નાખીએ છીએ તમારો
ઉપર વાહનો એટલે ગાડી ઘોડા વગેરે ચલાવીએ
છીએ મળમૂલનો લાગ કરીએ છીએ. અગ્નિ

૨૫

સળગાસીએ છીએ તમારી સમાન સહન કરનાર
કોણુ છે ? અર્થાત્ કોઈ નથી. તમે સદા માતા
સમાન છો તમને પ્રણામ કરું છું

એમ કહી હાથ જોડી નમસ્કાર કરવા પછી
નાકના બન્ને નમ્કોરાનો શ્વાસ કહાડી જોવો કે
કયા નમ્કોરામાથી શ્વાસ વધારે નીકળે છે ? જે
નમ્કોરામાથી વધારે શ્વાસ નીકળતો હોય તે
તરફનો પગ પહેલો જમીનપર ધરવો જમણા
નમ્કોરાથી વધારે શ્વાસ નીકળતો હોય તો જમણો
પગ પ્રથમ જમીનપર મૂકવો અને ડાબા નમ્કો-
રાથી વધારે નીકળે તો ડાબો પગ પહેલા જમીન
પર મૂકવો પછી પ્રાત સ્મરણુમા આ શ્લોકનો
પાઠ કરવો —

જયતિ જનનિ વાસો દેવકી જન્મ વાહો ।
યદુવર પરિપત સ્વૈર્દો ભિરિસ્યત્ત ધર્મ ॥
સ્થિરચર વૃજિનધ્ન સુસ્મિતઘ્રી મુખેન ।
મન્યુર વનિતાનાં વર્ણયન્ કામદેવમ્ ॥
પછી આડે જ મલ જપુ. આડે કરતા ખોલવુ

નહિ. માટીથી હાથ પગ ધોવા બાર કામગી
 કરવા દાતણું કરવું અગીઆરસને દહાડે દાતણું
 ન કરવું જળમાં ગગાજી જમુનાજીનો ભાવ આણી
 સ્નાન કરવું નહાતી વખતે એવો ભાવ લાવવો
 કે જાણે શ્રીહાકોરજીના ચરણામૃતના જળની
 ધારા આપણા મસ્તકપરથી આખા શરીર
 પર પડે છે પછી આખું શરીર અગુઝાથી
 સારી પેઠે લુછવું પવિત્ર વસ્ત્ર પહેરવું ઉપરણો
 ઓઢવો. દર્મનું આસન બીઠાવવું તે ઉપર
 બનાત કે કામજો પાથરવો ઉત્તર અથવા પૂર્વ-
 દિશા તરફનું મુખ કરી બેસવું સેવાની સધળી
 સામગ્રી આગળી પાસે ધરવી, પચપાત્ર, આચ-
 મની, ગંધ, પુષ્પ, ઘૂંપ, દીપ, નૈવેદ્ય, ગીતા-
 ભાગવતના પુસ્તકો પૈતાની પાસે પૂજા કરીને
 ધરવા પહેલા આચમન કરવું જમણે હાથે
 ગોકર્ણમુદ્રા કરીને ડાબા હાથમાં જળ ભરેલી
 આચમની લઇને, જમણા હાથમાં તે જળ ત્રણ-
 વાર છોડવું તમા આચમન કરવું.

હાથ ધોવો પછી તિલક કરવું પહેલું ટીકું
 લલાટમા કરવું. પછી પેટે કરવું, પછી છાતીએ
 કરવું, પછી કંઠપર, પછી જમણી તરફની કબ-
 રમા, પછી જમણી તરફના બુજપર, પછી
 જમણા તરફના ગળાપર, પછી ડાબી કમ્મરપર,
 પછી ડાબા બુજપર, પછી ડાબા ગળાપર, પછી
 પીઠપર, પછી પીઠની નીચે કમ્મરપર એમ બાર
 તિલક કરવા. પછી હાથ ધોઈ માથે લગાડવો.
 પછી આત્મન કરવું તેનો મંત્ર “કૃશવાય
 નમઃ ” એ મંત્ર બોલીને જમણા હાથના બળતું
 પાન કરવું પછી “ નારાયણાય નમઃ ” એ
 મંત્ર બણી જમણા હાથનું બળ પાન કરવું.
 અને પછી “ માધવાય નમઃ ” એ મંત્ર બણી
 ત્રીજું આત્મન કરવું દરેક વખતે હાથ ધોવો.
 પછી પ્રાણાયામ કરવો જમણા હાથની અના-
 શિકા તથા કનિષ્ઠિકા આંગુળીઓથી ડાબી તર-
 ફના નસિકાને મુઠ કરવું, અને જમણા નાકના
 ચિદ્રમ્બી ચાલ સફરો. અને ડાબા હાથની કર-

માળાથી ૧૬ વખત " કલ્પી " એ ખીજ મત્ર
 જપવો પછી જમણા હાથના અંગુઠાએ જમણી
 તરફના નરકોરાને બંધ કરીને ડાબા નરકોરાથી
 શ્વાસ ચઢાવવો અને ડાબા હાથની કરમાળાથી
 ૩૨ વખત " કલ્પી " એ ખીજ મત્ર જપવો
 પછી જમણા હાથના અંગુઠાથી જમણી તર
 ફના નરકોરાને બંધ કરવું અને તેજ હાથની
 અનામિકા તથા ટચલી આંગળીએ કરીને ડાબી
 તરફના નરકોરાને બંધ કરવું અર્થાત્ નાકના
 બન્ને છિદ્રો બંધ કરવા અને ડાબા હાથની
 કરમાળાથી " કલ્પી " એ ખીજ મત્ર ૬૪
 વખત જપવો (પછી એજ મત્રથી ધીમે ધીમે
 શ્વાસ બેઠ નરકોરામાંથી છોડવો) પછી ન્યાસ
 કરવા બેઠ હાથની તર્જનીઆંગળી બેઠ
 અંગુઠા પર રાખીને " કલ્પીં અંગુઠાક્યાં નમઃ "
 એ મત્ર બોલવો. બેઠ હાથની તર્જની આંગળી
 એ ઉપર બેઠ અંગુઠા રાખી " કૃષ્ણાય તર્જ-
 નીક્યા નમઃ " એ મત્ર બોલવો. રબેઠ

હાથની મધ્યમા આગળીઓ ઉપર બેઉ અંગુઠા રાખીને ‘ગોવિંદાય મધ્યમાંક્યાં નમ’ એ મંત્ર બોલવો બેઉ અનામિકા આગળીઓ પર બેઉ અંગુઠા રાખી ‘ગોપીજન અનામિકાક્યાં નમ’ એ મંત્ર બોલવો બેઉ ટચથી આગળીપર બને અંગુઠા રાખી ‘વહ્નિભા-ય કનિષ્ઠિકાક્યાં નમ’ એ મંત્ર બોલવો પછી ડાબા હાથની હથેલીમા જમણા હાથનો અંગુરો રાખી, ત્રણે આગળીના અગ્રભાગથી ડાબા હાથની હથેલીનો સહજ સ્પર્શ કરીને, જમણો હાથ ડાબા હાથની ચોતરફ ફેરવી, જમણા હાથની ત્રણ આગળીથી ડાબા હાથની હથેલીમા તાળી મારતા ‘સ્વાહા અસ્માય કૃદ્’ એ મંત્ર બોલવો. પછી તદ્દયાદિ ન્યાસ કરવો જમણા હાથનો અંગુઠો છોડી ત્રણે આગળીઓના અગ્રભાગથી છાતીનો સ્પર્શ કરતા ‘કલ્પી તદ્દયાય નમ’ એ મંત્ર બોલવો. હ્યેજ ત્રણ આગળીઓએ કપાળનો સ્પર્શ કરી ‘કૃષ્ણાય શિરસે નમ.’ એ મંત્ર બોલવો.

જમણા હાથનો અગુઠો ટટાર કરી તેની પાછળથી શિખા સ્પર્શ કરી “ગોવિંદાય શિખાયૈ નમ” એ મંત્ર બોલુવો ડાબા હાથનો અગુઠો છોડી ચારે આગળીઓના અગ્રભાગથી જમણા હાથની ખાંધનો સ્પર્શ કરવો અને જમણા હાથનો અગુઠો છોડી ચારે આગળીઓના અગ્રભાગથી ડાબા હાથની ખાંધનો સ્પર્શ કરવો એમ બંને હાથ બેઉ જગાએ રાખી “ગાયત્રી-જન કવચાય નમ” એ મંત્ર બોલુવો. પછી જમણા હાથની તર્જની અને મધ્યમા જોડીને બેઉ આગળીઓથી બેઉ આખોનો સ્પર્શ કરી “વદ્ધિભાય નેત્રાય નમ” એ મંત્ર બોલુવો. પછી જમણા હાથનો અગુઠો છોડી ચારે આગળીઓના અગ્રભાગથી ડાબા હાથની હથેલીને સ્પર્શ કરીને જમણા હાથનો અગ્રભાગ ડાબા હાથની પાછળ કેરવીને જમણા હાથની ત્રણ આગળીથી ડાબા હાથની હથેળીમાં લાગી મારવી અને “સ્વાહા કરતલ-પૂજાસ્વા અન્નાયક” એ મંત્ર બોલુવો. પછી બંને હાથ

છતુ ધ્યાન ધરતુ આખ મીચી રૂપતુ ચિતવન
કરતુ માનમી પૂજા કરવી પાદ આપવું અર્ધ
આપવો ધૂપ, દીપ, ગંધ, પુષ્પ, નૈવેદ્ય જે
ધર્મિજામા આવે તે વડે પૂજન કરતુ પછી બ્રહ્મ
સંબંધના મંત્રનો ૧૦૮ વાર જપ કરવો કરમા-
ળાથી જપ પૂર્ણ થયા પછી જમણા હાથમા
જળ લઇને નીચેનો મંત્ર બણી ગોપોનિ મુદ્રા
કરી જળ છોડવું

ગુહ્યતિ ગુહ્ય ગોપાત્વં ગૃહાણ્યુરમત્ કૃતં
જપમ્ ।

સિદ્ધિ ભવતુમે દેવ ત્વત્રસાદાત્ ત્વયિ
સ્થિતે ॥

પછી ગાયત્રીનો એકસો આઠવાર અથવા
દસવાર જપ કરી ઉપરના મંત્રથી જળ છોડવું
પછી પ્રણામ કરવો તેનો મંત્ર
નમો બ્રહ્મણ્ય દેવાય ગોબ્રાહ્મણ્ય ક્ષિતાય ૨
જગદ્ધિતાય કૃષ્ણાય ગોવિંદાય નમોન
પછી તુલસીમા જળ રેડવું તેનો મ
ગોવિંદ વલ્લભા દેવી જગન્મયેન

કૃત્તાય નમઃ જગદ્ધિતાય કૃષ્ણાય

એ મત્ર બણતા બણતા તુલસીજીમા જળ પધ-
રાવ્યુ પછી તુલસીજીની પરિક્રમા કરી પ્રણામ કરવો
પછી પ્રસાદ લેવો શકિત હોય તો એક બે વૈષ્ણવને
સાથે લઈ પ્રસાદ લેવો પ્રસાદી પાન લે, પ્રસાદ
લઈ તુલસીજીના માજરના બી ચાવવા સાજના
હાથ પગ ધોઈને એસવું પછી માળા જપવી
માળા તુલસીના કાકની લી ૧૦૮ મણકાની
વચમા મેરવાળી જોઈએ માળામા મહામત્રનો
જપ કરવો તે મહામત્ર આ છે —

હરે કૃષ્ણ હરે કૃષ્ણ કૃષ્ણ કૃષ્ણ હરે હ
હરે રામ હરે રામ રામ રામ હરે હ
જે મહામયધના મત્ર કે ગાયત્રીના મ
જપ કરવા મરજી હોય તો શુદ્ધ જળથી સ્નાન
ગેએલા પવિત્ર વસ્ત્ર પહેરી પછીજ તે
વાથી કઈ કૃણ નથી પણ ઉલટો દોષ
તે એ મત્રો ગુરુદ્વારા દીક્ષા લીધા પદ
ધિકાર મળે છે, માટે તે ૩
થી.

નિત્યકર્મવિધિ સમ.

